

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1.—, lanskoletne 2.—; mesečna naročnina Din 20.—, zatižno 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglasi po tarifi in dogovoru. Uprava Ljubljana, Gradišče 10, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621

Št. 256

Ljubljana, ponedeljek, dne 2. novembra 1931

Leto II.

Velik državni pomen volitev

Zakaj ni med našim ljudstvom dovolj državljanske zavesti?

(Govor ministra Ivana Puclja v ljubljanskem radiu.)

in bi jo zato hoteli uničiti — samo zato, ker smo slabo razpoloženi.

Država — kmečki dom

Država je kakor kmetu dom. Oče je v njem neomejeni gospodar. Kam bi prišel kmečki dom, če bi nihče očeta ne poslušal? Kaj bi bilo iz države, če bi jo sovražili ali se celo borili za to, da bi bilo njeno življenje kratkega veka?

Kmečki dom, kjer vlada take razpršitve, neposlušnosti in kjer dela vsak na svojo roko — takšen kmečki dom mora propasti. Mi vemo in vsak dan izkušamo: kmečki dom, kjer vlada prepričanje namesto ljubezni, nesloga namesto lepega sodelovanja, kjer se sinovi upirajo očetu in hčere ne poslušajo matere ali celo žena ne uboga moža — tak kmečki dom je posvečen smrti in razpadu. Vse, ki to opazujemo, boli srce, ker vemo, kakšen bo konec.

In zato, če se zgodi, da mnogi in mnogi med nami ne vedo ceniti velikanskih dobrin in silnega pomena lastne države in lastne državnosti in proti njej greše, morda ne toliko iz resnega nasprotja do nje, nego lahkomišelnosti, jo kritizirajo, prigovarjajo itd. — tudi tedaj, kadar se to ne dogaja iz hudobnega namena, kakor če očeta in matere otroci iz nerodnosti ne ubogajo: tudi to boli, tudi to škodi.

Zato med nami ne bi smelo biti nikogar, ki ne bi cenil velikanskih dobrin lastne državnosti.

Mi smo na tisti nesrečni cesti, kamor drže poti vseh narodov Severnega in Jadranskega morja.

Na kritični točki

Mi smo zemljepisno na tisti kritični zemlji, po kateri vsi iztezajo roke.

Obdanj smo od sosedov, ki komaj čakajo in se veselo naših prepričkov in računajo, kdaj bodo porušili to našo največjo dobroto. Mi vemo, kaj hočejo z nami, kakšne načrte imajo z našo lepo slovensko zemljo.

In če vse to pomislimo, nas prevzame živo prepričanje: če nimamo te in take države, v kateri živimo od leta 1918, postanemo plen močnejših sosedov, izgubljeni bomo, sužnji postanemo, in nikoli več ne bomo tega imeli.

Pravijo, če država razpade, pa bo druga. Da, druga, toda naša nikoli več! Lahko razpade — če bi hoteli to poskusiti, toda prijatelji moji, tak poskus je zato nemogoč, ker bi za zmerom izgubili, kar imamo, in se nam ne bi vrnilo nikoli več!

Ali ne vidimo svojih bratov tam preko? Ali ne vidimo njihovega trpljenja?

Prijatelji, zberimo vse svoje moči, odvrzimo, kar nas razdvaja, pozabimo prepire in sovraštvo! Odvrzimo, kar nas loči, iščimo, kar nas spaja, združimo se v lep slogi, zgrabimo za delo, pljunimo v roke, zavijamo rokave in gradimo! Potem bo naša prihodnost lepa, mirna, blagoslovljena.

V težkih časih

V težkih časih živimo. Plameni švigajo okoli nas. Pogledajte v druge države! Povsod vlada težko stanje, povsod so ljudje nezadovoljni, povsod se čutijo posledice. In če se ne iztržemo in ne rečemo:

vsaj za trenutek odložimo, kar nas deli,

pozabimo težave, primimo tam, kjer je najvažnejše — če tega ne storimo, potem bomo danes ali jutri plen teh plamenov, ki nas obdajajo.

Kakor gasilci, ki pridejo prepozno so...

Prijatelji! Če kdo rече: saj ljubim državo, saj jo spoštujem, saj čutim patriotski, a v dejanju tega ne pokaže, je nemogoče takl obljubi verjeti. Kdor z delom ne pokaže te pripadnosti državi, je ne pomaga graditi. Takemu človeku je podoben tisti, ki pravi, da je za domovino, pa misli z neudležbo pri volitvah pomagati državi. Podoben je gasilskemu društvu, ki je prišlo prepozno gasiti požar. Tri, štiri druga društva so prišla pred njim, in to društvo, ki je prišlo prepozno, se prepira, ker ni dobilo boljšega mesta, ki ga je zamudilo. In pravi: »Tudi mi smo gasilci! Toda ker smo dobili slabo mesto, začnemo gasiti šele jutri ob petih!« Vsi bi se smejali, ker bi bilo dokaz, da je to samo teoretična pomoč, ki je v dejanju noče pokazati.

Pomen volitev

Danes teden so volitve. Te volitve ne bodo takšne, kakor so bile nekoč, ko so posamezne stranke postavile svoje kandidate, razglasile svoj program in gesla, in se potem borile med seboj, dostikrat z najgršimi sredstvi. To ne bo strankarska borba, danes je vprašanje širše. Mi vsi vemo, da je bil kralj 6. januarja prisiljen uvesti diktaturo. Med Slovenci ni nikogar, ki tega ne bi bil odobral. Saj so to pozdravili vsi, ki so bili na vidnih upravnih mestih. Korošec je šel kot minister v to vlado, drugi so šli v najvišji zakonodajni svet, tretji na druga važna mesta, četrti za komisarje v oblastne skupščine. Povsod so sodelovali.

Tudi mi, ki nismo imeli prilike sodelovati, kakor na primer jaz in prijatelj dr. Kramer, se nismo protivili, ker smo imeli zaupanje v našega vrhovnega krmarja in smo od njegovega dela pričakovali samo dobro. Prijatelji, s tem je ugotovljeno, da se nihče ni temu protivil, da smo to vsi odobraval in čakali uspehov in dobrih plodov.

Naš kralj ni diktator ne absolutist in zato kliče vse na sodelovanje za tisto državno politiko, ki jo je inavguriral 6. januarja.

Niso to volitve, kakršne so bile prej, v časih medsebojnih prepričkov in sovraštva, ko je šlo za majhne vsakodnevne obljube. To so volitve, na katerih bo narod izjavil, ali je za to državo, ali jo hoče ali ne.

Mi smo se prepričali, da se drugače ni dalo napraviti. Ostal je edino poskus Nj. Vel. kralja, da mu sledimo in delamo kakor je proklamiral 6. januarja. Ni bila mogoča druga politika, kajti politiki se niso mogli sporazumeti. Bili smo priče hudim dogodkom in težkemu zločinu. Zato tako ni šlo več dalje. Če bi kraljeva zamisel propadla, ne verjamem, da bi tisti politiki mogli kaj zčravnega ustvariti. Ne verjamem.

Zato, prijatelji, je

mogoč samo eden izhod

samo ta rešitev. Če smo še tako nezadovoljni z dnevnimi neprilicami, če nam gredo kakšne stvari na živce, če nam kaj ni prijetno, potrpiamo in glejmo, da damo 8. novembra zaupanje kralju, zaupanje državi in narodu. Če to zamudimo, bomo dajali odgovor samemu sebi. Kajti mnogo izprememb ne moremo pričakovati ne v tem ne v onem primeru. Ni drugih potov v Rim, pota so izčrpana.

Marsikdo je nezadovoljen — toda, prijatelji: ali ne doživlja tudi kmet slabe letine? Ali ne sadimo in dostikrat ne požanjemo? Pa kmet zato vendarle ne zapusti svojega grunta. Prihodnje leto spet orje, spet seje, spet sadi. Tako bomo tudi mi, ki ljubimo svojo državo in svoj rod, ki hočemo, da bo njegovo potomstvo živelo svobodno in srečno v lastni državi, šli 8. novembra na volišče in vsi glasovali.

Glejte, mlad narod, mlada država je kakor

mlad gospodar na kmetih, ki prevzame posvetvo. Gledamo mladega gospodarja. Če ima revež dolgove in druge težave, opazujemo in gledamo, in če pokaže veliko zrelost, pridnost in marljivost, vztrajnost, varčnost in ljubezen do tega, kar gradi, potem kimamo in pravimo: »Ta se bo držal!« Če mu manjka denarja, mu ga posodijo denarni zavodi in poedinici, ker uživa ugled in spoštovanje. Če pa nasprotno vidimo mladega moža, ki je sprejel težko dediščino po očetu, pa ima skrbi za brate in sestre in zastran dolgovi in je poslopje v slabem stanju, pa ne vidimo, da bi skrbel za dom in sedi morda pri kvartah, pijančuje po gostilnah, se prepira, morda tudi pretepa ali celo koga ubije — kaj pričakujemo od njega? Z glavami zmigavate, možje, in govorite: »Ne bo se držal, zapravljal se bo!« Če bo v začrepi, mu ne bo ne poedinec, ne denarni zavod ničesar dal, ker nima kredita.

Sodili bodo po številkah

Isto je z narodom, zlasti z majhnim narodom. Isto je z majhno državo. Gledajo na nas, 8. bodo sodili po številkah, ali je ta narod zrel, ali je tudi politično tako vzgojen in dozorel, da bo mogel sodelovati pri državnih poslih. Če bo majhno število v Sloveniji, česar ne pričakujem, kaj bo to pomenilo? Izpremembo politike o 6. januarja? Ta politika se ne more izpremeniti. Pomenilo bo to samo nevednost ali pa zapeljavnost.

Zato v teh dneh mnogo premišljuje o naši državi in naši državnosti. In če boste to imeli pred očmi, trdno verujem, da bo osmega odločitev takšna, kakršna zahteva naš slovenski interes, kakor jo zahteva naša zemlja, ki je postavljena daleč na sever in severozapad države, na tisto važno cesto, o kateri sem vam v začetku govoril. Potem vam odločitev ne bo težka.

Če bo kdo rekel, da ne gre za državo, nego za strankarsko in osebno politiko, ne verjemite! Morča ravno zato nekateri ne morejo pozabiti prejšnjih časov, ker zdaj ni več ne strankarske ne osebne politike.

Vsak poedinec naj sodeluje kot svobodni človek! Če kdo še vedno visi na prejšnjih strankah, razmerah in organizacijah, naj to pozabi in se od tega odrga. Vsaj enkrat dajmo državi, kar je državnega, in kralju, kar je kraljevega!

Prijatelji! Kadar se bomo urečili, kadar nam bo dobro, ko bomo, kakor se reče, kruha pijani, takrat bomo videli, ali res ne moremo živeti brez prepljanja, brez prepiranja, pa bomo takrat spet ustanovili stranke, če nam bo tega res preveč.

Poudarjam: največja vrednota na tem svetu za poedince in za ves narod je lastna država, lastna državnost. Če napravimo to vrednoto, druge ne dobimo ne mi, ne naši potomci.

Priporočam vam to v premišljevanje in vas najlepše pozdravljam.

Čedalje več volilcev prisega zvestobo jugoslovanski državni ideji

Uspeli shodi v nedeljo v mariborskem okrožju

Maribor, 1. novembra.

Današnje zadnje nedeljo pred volitvami so izbrali vsi kandidati v polni meri. Samo v obeh mariborskih okrajih je bilo danes okrog 25 volilnih shodov in sestankov, na katerih so govorili kandidati, njihovi namestniki in prijatelji.

Izredno veliko delavnost je pokazal kandidat za levi breg dr. Ljudevit Pivko, ki je organiziral v svojem okraju 11 shodov. Vsi so se vršili dopoldne, da se popoldne ljudje lahko udeležijo pobožnosti na pokopališčih. Shodi so bili v Svečini, Sv. Marjeti ob Pesnici, Novi cerkvi, pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, pri Sv. Juriju ob Pesnici, v Jarenini, pri Sv. Jakobu, v Kamnici, v Selnici ob Dravi, v Sv. Martinu in pri Sv. Ani.

Razen dr. Pivka in njegovega namestnika Janžekeviča, ki sta si delo razdelila, so govorili tudi še dr. Lipold, dr. Gorišek, Rudolf Tempej, Ivan Tomažič, Ivan Robnik, nadučitelj Hren, dr. Strmšek in dr.

Na desnem bregu so imeli shode vsi trije kandidati dr. Miloš Vavhnik in njegov namestnik župan Volk. Ta dva sta nastopila v Makolah, Studencih, Peklu, Slov. Bistrici itd. Razen njih so govorili še dr. Šnuderl, Jože Malenšek i. dr. Doslej je imel dr. Vavhnik že štirinajst

shodov. Skoro ob istem času je zboroval ravnatelj Anton Krejči s svojim namestnikom Gorenjakom v Poljčanah, Studencih in nekaterih drugih občinah. Kandidati Ivan Kirbiš in namestnik Rajšp sta obiskala volilce po raznih občinah Dravskega polja in Pohorja.

Zelo živahno je bilo danes tudi v prevalljskem okraju. Tam sta razvijala svoj program kandidata dr. Vinko Rapotec in inž. Franjo Pahernik. V slovenjgraškem okraju je imel shod dr. Vošnjak in Franjo Rupnik. Zelo agilna sta tudi oba kandidata v konjiškem okraju Karol Gajšek in duhovnik Maks Goričar, ki sta imela shode v Oplotnici, Zrečah, Konjicah itd. Prav tako so bili stalno med volilci tudi kandidati ostalih okrajev Petovar, Vuk, Petek v ptujskem, Zmolek v ljutomerskem, Spindler, Drogenik in Zdobšek v šmarnskem okraju itd. Povsod se je opazilo da izginja bolj in bolj vpliv tistih, ki pritiskajo na ljudi, da naj ne gredo volit. Pod vplivom neovrgljivih argumentov spoznavajo vsi trezno misleči, da se morajo 8. novembra odzvati klicu domovine. Nekateri shodi so bili zelo dobro obiskani in tudi navdušenja za skupno stvar in za posamezne kandidate ni manjkalo. Mariborsko okrožje se drami, tako da moremo mirno in samozavestno pričakovati volilnih uspehov.

država tudi za poedince največja dobrina

Le v lastni državi se more narod, pa tudi poedinec svobodno razviti, more svobodno napredovati, svobodno se udeleževati. Samo v lastni državi ima narod prihodnost, samo v lastni državi ima narod zmožnost za življenje, možnost napredka in življenja. V tujih državah je samo vegetiranje, v tujih državah je narod suženj in hlapec, obsojen na smrt, ali takojšnjo ali počasno, je vseeno. Vsaka tuja država dela kot gospodar z malimi šibkimi narodi, in če jim že dá kaj dobrega iz milosti, jih končno vendarle podjarimi, uniči, odnosno podvrže sami sebi. Mi vsi to vemo, saj naša to zgodovina uči. Se enkrat poudarjam: lastna država, lastna državnost je za narod kakor za poedince na tem svetu največja dobrina.

Kakor dom, treba ljubiti državo

Toda v teh težkih dneh se nam prepričuje, da imamo polno ljudi, ki vsega tega ne vidijo. Pa pravijo: »Saj ljubim to državo, saj služimo vojake, saj plačujemo davke itd.« Je že res, da vse to store. Toda, prijatelji moji, če slišimo iz istih ust omalovažujoče besede, časih celo naravnost hudobne stvari, se spomnimo otroka, ki bi rekel o svojem očetu: »Ljubim očeta, spoštujem ga!« pa bi drugod grdo govoril o njem, raznašal stvari, ki se zgodijo domači hiši in obešal na veliki zvon majhne domače razpršitve — ali bi verjeli, da tak otrok ljubi očeta in mater, da ju spoštuje in ceni? Ne, prava ljubezen in vdanost je tista, ki slepo ljubi, spoštuje in izpolnjuje ukaze in stori vse, kar je potrebno v domači hiši. In kar velja za domačo hišo, velja za naš dom, za našo domovino, ki nas je rodila in nas preživlja. Gledati moramo, da jo podpiramo, da ji vselej damo tisto, kar ji je najpotrebnejše in najtujnejše.

Takšni moramo biti tudi nasproti državi. Naša ljubezen do nje mora biti neomajna, ne sme biti na odpoved. Ne sme biti samo do tistega trenutka, ko nas kakšna malenkost ujezi

Velik volilni shod v Beogradu

Govor ministra Kumanudija -- Vsi za politiko od 6. januarja

Beograd, 1. novembra. I. Danes predpoldne se je vršil na vrtu restavracije »Kolarac« veliki narodni shod, na katerem so govorili sreski kandidati za Beograd. Shoda se je udeležila velika množica ljudi. Za predsednika zborovanja je bil izbran guverner Narodne banke g. Bajloni, ki je po krajšem govoru dal besedo g. ministru za trgovino in industrije dr. Kostu Kumanudiju.

Le ta je v svojem pomembnem govoru izjavil sledeče poglobitve misli: Današnji veliki shod, katerega so se udeležili vsi sloji, dokazuje soglasnost naroda s kraljevskim odlokom z dne 6. januarja 1929. On manifestira, da je narod tudi v središču države z zadovoljstvom sprejel in potrdil to historično činjenico. Prvih deset let našega državnega obstoja je poteklo v veliki meri ob nesoglasju, borbah in rušenju, kar je uničevalo energije in razpaljalo strasti. Tudi drugi narodi so dosegli svoje ujedinjenje z velikim trudom in trpljenjem, vendar so pri njih vedno prevladovali pozitivne in ne destruktivne sile. Pri nas pa je zlasti v zadnjih letih narodna skupščina delala utje, da zmaga glupa nerazodnost in da podlega vsaka uvidevnost in trezen razum. Bilo je očitno, da normalna sredstva ne morejo več pomagati, ker so se v parlamentarni areni razbesnele plemenske strasti, ki se niso hotele več umakniti treznim opominom in nasvetom. Zgodovina je bila zopet tu naša učiteljica, ki nam je pokazala edino še možno pot do rešitve v takih položajih, t. j. presekati gordijski voz. Na srečo je bila ogromna večina, da ne rečemo cel preprosti narod, izvemši nekaj manjših srezov in plemenskih separatistov, od p

trenotkov pravilno ocenil položaj. Ustava od 1. 1921., ki je začela svojo »trneno kraljico« bila nepriznana in venomer napadana, je izgubila svojo moralno vrednost in svojo nedotakljivo avtoriteto že pred svojo ukinitvijo. Neizbežna je bila torej krepka roka, ki je posegla v grozeči državni prelom.

Za tem je gospod minister govoril o pozitivnih rezultatih vlade od 6. januarja 1929. I. dalje ter končno prešel na pomen predstojajočih volitev. Glasovali bomo, tako je nadaljeval, za nepremakljivo podlago državnih načel, iz katerih izhaja vse ostalo. Država mora alej ko prej biti umešana in vodena tako, kakor da bi bila že od nekdaj en sam narod. Oni, ki so si zadnja tri leta prizadevali, da se povrtno k stanju, kakoršno je bilo v naši državi pred 6. januarjem 1929, oni sedaj propovedujejo vzdržnost od glasovanja. Toda ta abstinenca je orožje, katerega se poslužujejo samo bojazljivci, ljudje brez prepričanja in idealov. Negativna politika vedno pripelje do poraza onega, ki jo priporoča. Na srečo pa so taki ljudje med našim narodom le maloštevilni. Ogromna večina bo šla z odkritim čelom na volišče, vsi oni, ki so prepričani, da dajo svoj glas za svojo državo, za veliko, svobodno in brezskrbno bodočo državo naroda.

Za ministrom Kumanudijem, čigar govor je bil šestkrat prekinjen od viharne vzklikov in odobravanja, je govoril minister prosvete g. Boža Maksimović, kot tretji kandidat pa g. Milutin Stanojević, predsednik Obrtne zbornice. Nato je ob 12. uri g. Bajloni zaključil izvrstno uspešno volilno zborovanje.

Kemal-paša o politiki Turčije

Ankara, 1. novembra. AA. Anatolska agencija poroča: Predsednik turške republike Ghasi Mustafa Kemal paša je imel danes pri otvoritvi novega zasedanja parlamenta govor, v katerem je naglasil veliko aktivnost izrednega parlamentarnega zasedanja. V trenutku, ko povsod uvajajo nove davke, da se zmanjša gospodarska kriza, je naglasil Kemal-paša, je Turčija nekatere davke celo znižala, kar bo olajšalo življenje turškim prebivalcem. Dalje je predsednik republike s pohvalo omenil, da turška valuta čvrsto stoji, kar pomeni zaupanje sveta v Turčijo in v stalnost turške vlade, ki zunaj in znotraj deluje za mir in varnost.

Govorec o zunanjih politikah Turčije, je Kemal-paša naglasil njeno miroljubnost. Poudaril je, da vladajo intimni odnosi z neposrednimi

turškimi sosedi. V mednarodnem življenju je Turčija dosegla pozitivne rezultate in ohranila dobro razmerje z vsemi državami. Naša zunanja politika, je rekel predsednik republike, ni obrnjena proti nobenemu narodu, ker deluje v duhu miru in varnosti Turčije.

Kemal-paša se je dalje spomnil obiskov turških ministrov v tujini in prijateljskih odnosov z Grčijo, Madžarsko, Irakom in Sovjetsko Rusijo. Ob koncu svojega govora je s posebnim zadovoljstvom omenil balkansko unijo ter pri tem pohvalil aktivnost zasebnih balkanskih ustanov, ki se trudijo za ohranitev miru na Balkanu. Turčija je živo prizadeta pri delu za ustvaritev balkanske unije, ki jo bo z vsemi silami podpirala.

Diplomatska pogajanja o reparacijah

Berlin, 1. novembra. AA. Predsednik nemške vlade Bruening je stopil v zvezo s poslanikom ameriških Združenih držav in Velike Britanije, da se orijentira v vprašanju reparacij in dolgov. Po vestih iz dobro poučenih krogov se začne v začetku prihodnjega tedna diplomatska pogajanja v ministru zunanjih zadev, med zastopniki Nemčije in Italije ter Francije.

Berlin, 1. novembra. AA. Nemški poslanik v Parizu Hoesch je dobil nalog, da obvesti ministrskega predsednika Lavala o dejanskem položaju v Nemčiji in da mu v imenu nemške vlade izreče željo, naj bi se določila nova procedura za diskusijo o vsem kompleksu reparacijskega problema.

Japonsko-kitajski spor

London, 1. novembra. AA. Iz Tokija poročajo, da je oddelek 600 japonskih vojakov prišel v Čančo, da ojači japonske čete, ki strazi železniško progo Taonan—Šupingki.

Nemški narodni socialisti v vladi?

Berlin, 1. novembra. AA. Doznava se, da se voditelj nemških nacionalistov Hitler pogaja s emisarjem nemške vlade o tem, da bi narodni socialisti stopili v vlado.

Letalski promet v Sahari

Alžir, 1. novembra. AA. Tri francoska vojaška letala so odplula v Saharo, da oskrbe puščavo z vsem potrebnim za turistični letalski promet.

Rekonstrukcija angleške vlade

London, 1. novembra. AA. Predsednik vlade Macdonald je pozval člane vlade, naj predajo ostavko, da bo mogel svobodno razdeliti portfelje. Od dosedanjih ministrov štirje ne bodo več v novi vladi, in sicer Austen Chamberlain, lord admiraltete Crewe, vojni minister Amulree, letalski minister Lothian, minister Lancastr.

Položaj na otoku Cipru — normalen

London, 1. novembra. AA. Kolonijalno ministrstvo je dobilo radiogram od guvernerja Cipra, po katerem je položaj na Cipru že skoraj popolnoma normalen.

Splitska občina varčuje

Te dni so sestavili v Splitu proračun mestne občine za l. 1932. Občina se je pri tem držala načela varčevanja. Vsi predlogi oddelkov za investicije so bili črtani, razen štirih. Ta redni proračun občine znaša okoli 27 milijonov Din. lanski je pa znašal nad 34 milijonov. Uštedili so torej nad 7 milijonov.

Gospodarske in politične krize

Zanimivo predavanje župana dr. Dinka Puca

V soboto je društvo »Soča« otvorilo letošnji cikel predavanj v velikem restavracijskem salonu pri »Levu« z načrte pričakovane uspele prireditve. Ob 9. uri je dr. Ražem pozdravil vse navzoče, se zahvalil za izreden velik obisk in v kratkem reasimeju orisal današnji gospodarski položaj.

Nato je nastopil dr. Dinko Puc, ljubljanski župan, in se že takoj v uvodnih besedah spustil v razlaganje težkega predmeta predavanja, kateremu je dal naslov: Gospodarske in politične krize.

Izjavil je: V težkih časih živimo, pogledi v bodočnost so nejasni, širijo se med ljudstvom različne bajke, narod se plaši, ker ni pravilno poučen, narod ne zaupa denarju in hranilnicam. Hujskači plašijo ljudstvo. V takem razpoloženju si narod ni na čistem, kaj bi počel. Zato ga treba poučiti in mu naložiti čistega vina. Gospodarske krize so motnje v gospodarskem življenju. Kakor zbolí človek, tako zbolí tudi gospodarstvo, ker je gospodarstvo v prenešenem pomenu tudi živče bitje. Kakor pride bolezen človeka do takozvane »mrtve točke«, tako pride gospodarstvo od časa do časa na »mrtvo točko«. Ne more ne naprej ne nazaj in takrat pravimo, da je gospodarstvo v krizi. Poznamo podrobneje krize v zadnjih stoletjih in jih delimo v agrarne, borzne, trgovske, kreditne, industrijske in valutarne krize. Klasični primeri teh kriz so sledeči. V XVII. stoletju gospodarska kriza v Holandiji. To krizo je povzročilo vrtnarstvo. Spekulacija s tulpani. Takrat je bila cena eni sami tulpi 2 do 3000 hol. goldinarjev. Ljudje so prodajali premoženja, da so mogli spekulirati s tulpani. Sledila je kulminacija v spekulaciji s tulpani. Tulpe so padle v cenah, gospodarstvo holandskega naroda je bilo zrahljano. Nastala je kriza.

Leta 1790. do 1796.: Francoska revolucija. Po njej je Francija začela vsled večjih kupčij in spekulacij tiskati bankovce, takozvane »assignate«. Povišala je stanje bankovcev od 4 milijonov na 45 milijard. Nastala je inflacija bankovcev. Denar je izgubil na vrednosti. Gospodarstvo je pričelo propadati. Posledice in nesreče v gospodarskem življenju so bile nedogledne. Bil je to prvi primer inflacije v zgodovini do svetovne vojne. Po svetovni vojni poznamo inflacijo nemške marke in avstrijske krone. Konec teh inflacij je nam vsem dobro znan.

V prvi polovici 18. stoletja je znan primer Lawa. Njegova »indiska kompanija« je z reklamo znala priversti vrednost posameznih akcij te

kompanije na 18.000 liver. Vse je kupovalo te akcije in zalagalo svoje prihranke v nje. Na obnem zboru te akcijske družbe se je pa izkazalo, da se faktično akcije obrestujejo le po 2%. Delnice so padle v svoji veljavi. Sledil mu je denar in padcu. Sledil je polom gospodarstva.

Leta 1893. je v Ameriki nastala spekulacija pri železniški industriji. Vsled te hiperspekulacije je propadlo 650 bank. In tako, pravi predavatelj, bi vam lahko naštel najmanj 100 kriz v zgodovini. Vidimo tedaj, da nam današnji čas ne prinaša nič novega. Vse današnje gospodarske pojave zasledimo že v zgodovini. Le to je novo, da je današnja kriza svetovna, med tem ko so bile vse nam dosedaj znane krize omejene na posamezne dežele ali države.

Preidimo na naš položaj, na položaj v Jugoslaviji. Mi se nimamo ničesar bati. Naš dinar stoji danes trdno. Fundiran je trdno. Njegova zlata podlaga je zadostna. Zato pa moramo imeti zaupanje v naše denarne zavode, kajti denar se uničuje, če se ga doma brani. Dvigati denar iz naših zavodov je zločin. Kajti vedeti moramo, da je v naših zavodih naloženih 15 milijard. Bankovcev pa kroži samo 5 milijard. Jasno je tedaj, da banke ne morejo izplačevati vlog. Poleg tega imajo pa tudi denar investiran, varno naložen. Če bi bili pa ljudje nasilni, da bi hoteli kljub vsemu dvigati denar, bi morala slediti inflacija. Potem bi denar padel v svoji vrednosti. Mi smo agrarna država. In četudi nič ne prejmemo iz inozemstva, zamoremo sami z lastnimi pridelki živeti. Politična kriza pa nastane, če se spremeni bistvo države. Primeri političnih kriz so: francoska revolucija, Rusija, Španija. Politične krize pa niso zmerom posledica gospodarskih kriz. Naša politična kriza ni posledica gospodarske krize. Mi smo doživeli politično krizo le vsled tega, ker je država zašla v roke političnim demagogom. Naši dosedanja politični voditelji namreč, da bi bili v velikem času veliki možje, so bili majhni. Slo jim je za partizanstvo in za premoč. Hujskali so enega proti drugemu. Vsem tem homatijam pa je naš kralj storil konec. Modri vladar je sedaj zopet poklical narod k sodelovanju. Ako hočemo prevzeti zopet odgovornost za vodstvo države, potem moramo vsi na volišče. S tem, da se udeležimo volitev, hočemo manifestirati za Jugoslavijo. Mi hočemo, da prebrodimo to krizo, gospodarsko in politično. Gre za gospodarsko rešitev našega naroda, za kralja in domovino. Gre za lepšo bodočnost naših otrok. Pokazati hočemo, da ne dopustimo, da bi drugi za našo kožo vadljali.

Sokolstvo je del državne politike

Z vsakim svojim dihom vstvarja narod zgodovinske trenutke. Danes je vse življenje, večrajšnji dan — zgodovina, ki se ne da nikoli več izbrisati, prikriti, olepsati ali zatajiti. Zgodovina — večrajšnji dan v narodnem življenju ostane kot slika resničnega življenja, kot dokument vseh naših del poznejšim rodovom in ta dokument mora biti čist, jase in neomadeževan. Za vse te trenutke, za našo zgodovino, nosijo odgovornost narodni voditelji.

Kako težka je že v vsakdanjem življenju posameznika odgovornost za to ali ono delo, in kakšnega stvarnega premisleka je potreben vsak korak, ki ga človek stori pri delu za izvršitev svojih nalog. Kako težko pa je prevzeti šele odgovornost za dela, ki so splošnega značaja za ves narod in za državo, torej za vsa ona dela in trenutke, ki postajajo z novim jutrom zgodovina našega večrajšnjega dne. Ne le za delo nosijo ti ljudje odgovornost, odgovorni so tudi za našo zgodovino.

Jugoslovanski narod stoji na pragu morda enega najvažnejših trenutkov v svoji zgodovini — stoji pred volitvami dne 8. novembra t. l., ki naj praktično uvedejo v življenje modre zakone in izkušnje novega življenja v jugoslovanstvu, ki so plod neumornega in premišljenega dela našega velikega kralja in zavednega naroda po 6. januarju 1929. Dan 8. november bo radi tega za življenje jugoslovanstva, za življenje svobodne, lepe in bogate države, najodločilnejši trenutek in dolžnost vseh zavednih, razumnih, svobodnih in dobrohotečih činiteljev brez razlike stanu in položaja je tedaj, da si že v naprej zagotovijo stodoletno garancijo, da bo ta trenutek v resnici lep in vreden našega naroda, države in naše velike in slavne zgodovine.

Med činitelji pa, ki so v prvi vrsti udeleženi pri izgradnji pravih državnih temeljev in pravega jugoslovanstva, pa zavzema eno najvidnejših vlog jugoslovansko Sokolstvo, ki nosi radi tega predvsem tudi soodgovornost za narodno življenje in njegovo zgodovino. Skozi sokolsko telovadnico in šolo vodi pot k pravemu jugoslovanstvu in s tem tudi k pravemu narodnemu in državnemu življenju.

V časih pred 6. januarjem 1929. ni Sokolstvo nikdar posegalo aktivno v državno in narodno politiko, ker je povsem pravilno smatralo sebe za nadstrankarsko kulturno in nacionalno organizacijo, ki stoji v neposredni zvezi z narodom brez političnih posredovalcev. S 6. januarjem pa je nastopil nov čas za narod, za državo in tudi za politiko, predvsem pa za Sokolstvo, ki je z zgodovinskim izrekom ministrskega predsednika Zivkovića postalo del državne politike.

S tem, da je Sokolstvo na čelo stopil Nj. Vis. prestolonaslednik Peter in z gornjim izrekom velikega moža Zivkovića, je bila v sokolske odnose do narodnega in državnega političnega življenja vnešena jasnost in v sokolskih vrstah danes ni nobenega dvoma več, da ima Sokolstvo kot del državne politike tudi pravico, v njej aktivno sodelovati po svojih sokolskih načelih. Izhajajo iz naroda in živimo po ideji in po načelih, ki so od velikih koristi za vse panoge našega narodnega življenja in morajo zato biti tudi koristni za narodno politiko. Naša sokolska dolžnost je, zavedati se, da vzgajamo ljudi, ki bodo po vsem svojem življenju samo Sokoli in ki bodo to tudi v svojem političnem

življenju. Zakaj z abstinenco od aktivnega sodelovanja pri državni in narodni politiki, vstvarjati v posameznikih kontradikcije in jih prepuščati drugim, nesokolskim vplivom? Eno in edinstveno moramo biti, to je Sokoli in zato tudi Sokoli v svojih političnih odnosih do naroda in države, in to tembolj, ker smo si in ves narod prepričani, da bi bila narodna in državna politika, zgrajena na sokolskih načelih, najpopolnejša in najlepša. In zato je naša zgodovinska dolžnost in pravica, da sedaj, v tem velikem trenutku, ne stojimo ob strani, temveč da skozi sokolsko življenje, skozi naše stare in preizkušene ideale popeljemo narod in državo na novo pot tudi v njih političnem življenju.

Odprimo Sokoli pravemu narodnemu idealizmu in nepokvarjeni etiki slovanstva, ki sta spala doslej zakopana v naših sreih, v naših sokolskih telovadnicah, pot tudi v narodno politiko, da se ogreje njeno predsestojanuarska zastarelost v siju svetlega jutra, da si opere svoje obličje v kristalno čisti nepokvarjenosti sokolskih načel in da se izživlja kot čisti in idealni izraz narodnega mišljenja in samozvesti v korist njegovo samo in njegove države.

Če bomo Sokoli v tem velikem trenutku, ki ga predstavlja pri nas 8. november, stali ob strani, pustili samo drugim delo in odgovornost pri državni in narodni politiki, če ne bomo sodelovali zares s svojim kompaktnim Sokolstvom, tedaj bomo prevzeli na sebe vse odgovornosti tega zgodovinskega trenutka napram vsem poznejšim rodovom in morda zaprli še za desetletja narodu vrole edino pravega življenja in dela v vseh oziirih, ki vre iz naših sokolskih telovadnic. Le sokolski idealizem je zmogel, dvigniti bogate in brezmejne zaklade naše lepe zemlje na dan in jih obrniti v prid in blagostanje vsega naroda brez razlike. Naše novo življenje v državni politiki po 8. novembru t. l. mora in sme biti le idealizem, ker le ta lahko v splošnosti koristi narodu in državi.

Naša velika naloga in dolžnost pri zgraditvi novih in pravih državnih in narodnih temeljev na temelju 8. novembra je torej jasna. Mi hočemo in moramo aktivno sodelovati pri vstvarjanju tega zgodovinskega trenutka vsi, in to edino kot Sokoli, ker hočemo, da je odgovornost tega trenutka, ki jo prevzemamo napram narodu, naše lastno delo.

Mi hočemo in imamo pravico biti zastopani tudi pri političnem aktivnem delu za narod in državo, ker hočemo jamstva, da bode ta jugoslovanska, patriotska in sokolska. Mi hočemo in moramo sedaj odstraniti iz naših vrst tudi v pogledu politike dosedanja neorijentiranost, ker ta more le škodovati državnim in narodnim interesom, mi hočemo radi tega le eno: »Vse narodno življenje spraviti krog enega ognjišča — Sokolstva, in pri tem ognjišču naj se ogreje in prerodi tudi naša narodna in državna politika.

J. Horvat.

Kranj

Začetni tečaj francoščine. Krožek prijateljev Francije v Kranju sporoča udeležencem (kam) začetnega (I.) tečaja francoščine, da bo pouk, oz. sestanke radi praznika vernih združenj v ponedeljek v četrtek 5. novembra t. l. na običajnem kraju (gimnazija, prtiličje, III. a) ob sedmi uri zvečer.

Zanimivo predavanje prof. J. Šedivya

V soboto smo priobčili kratko poročilo o zanimivem predavanju prof. J. Šedivya o gornji temi. Danes prinašamo izčrpnije poročilo.

Razširjati misel o medsebojnem zblizanju Slovanov, je v sedanjih dobi jako nehalna naloga. V večini slovanskih narodov prevladuje namreč mržnja do katerega drugega slovanskega naroda. Znana so stoletna nasprotja med Poljaki in Rusi ter Ukrajinci in Poljaki. O slovanski vzajemnosti ni mogoče govoriti, če ne priznavamo vsem Slovanom enakopravnosti, ne glede na to, da so ustvarili več ali manj vrednot na tem ali one področju.

Se tako moralen človek ne more biti vsem Slovanom pravičen, če ne pozna najbolj perečih vprašanj poedinih slovanskih narodov, če mu ni znano, kako se slovanski narodi uveljavljajo na verskem, kulturnem, gospodarskem in političnem področju.

Nehote primerjamo lastni narod z ostalimi. Našli bomo v lastnem narodu ali pri drugih mnogo velikega in mnogo brezpomembnega. Brez sramu je treba priznati lastne grehe in zmote. Nikakor se ne sme vsepovedno povdarjati lastni narod in ga slepo oboževati. Jedro narodne misli ni v neizprosni boju proti drugim narodom, v njihovem podcenjevanju, zaničevanju in v povzdigovanju v zvezde vsega lastnega. Večkrat opažamo, da se vaščani v bližnji mest radi izdajajo za meščane. Po njih mnenju so meščani bolj izobraženi, ki imajo lepše vedenje in boljše obleko in so torej vse, kar prinaša ugled in spoštovanje. Meščan je torej ugleden človek.

Cela stoletja so sejali Grki in Nemci, pozneje pa tudi Rusija in Avstrija razprtilje med Slovane. Rusija je videla v katoliških Slovanih ravno tako nevarnega sovražnika kakor Avstrija v pravoslavcih. Prav malo je ljudi, ki vedo, koliko je danes Slovanov, da je okrog 85 milijonov Rusov, 44 milijonov Ukrajincev, 10 mil. Belorusov, 26 mil. Poljakov, 3 mil. Slovakov, 8 mil. Čehov, 130 tisoč Lužičkih Srbov, 1.750.000 Slovencev, 11 mil. Hrvatov in Srbov, okrog 6 mil. Bolgarov, skupno torej nad 192 mil. Slovanov.

Kdor ne pozna češke zgodovine in težkega gospodarskega boja z Nemci, ne bo mogel razumeti češke varčnosti in prav tako ne kozakeškega duha Ukrajincev, če ne bo študiral ukrajinske zgodovine.

Medsebojno spoznavanje Slovanov zelo ovirajo različne pisave. Protestantovski Lužički Srbi uporabljajo nemško pisavo ali gotico. Katoliški Slovani pišejo z latinico, pravoslavni pa s cirilico. Glavni beloruski politični list »Beloruskaja krynica« izhaja en dan v latinici, drugi dan pa v cirilici. So ljudje, ki jim je cirilica trn v peti, čeprav je cirilica mnogo bolj slovanska kot latinica, ker se je razvila iz glagolice, pisave bratov Cirila in Metoda. Cirilico uporablja 150.000.000 Slovanov. Ne glede na to bi bilo z latinico težko pisati nekatere slovanske glasove, kakor je n. pr. s cirilico nemogoče zapisati »Goethe« ali »der Schüller«. Odprava cirilice bi imela prav slabe posledice. Izgubila bi se krasna dela izdana v cirilici in ostala mlajšemu rodu neznana. Uvajanje latinice bi zadalo težak udarec zlasti verskemu življenju v sovjetski državi, kajti tam je latinica prepovedana.

Usodno za slovanstvo je, da je razdeljeno v pravoslavno in katoliško skupino. V pravoslavju ni tako močnega verskega življenja, da bi moglo zadrževati nagli pohod boljševiškega brezversstva, a tudi versko življenje katoliških Slovanov je premalo globoko in preveč nasičeno z duhom kapitalizma, da bi mogli nastopiti kot pomirjevalci.

Pri delu za slovansko zblizanje je treba velike spretnosti in znanja, kajti težko je potegniti mejo med posameznimi skupinami Slovanov. Med severnimi Slovani je težko reči, kje se začne eden ali drugi narod, tako pogloma prehajajo narečja drug v drugega. Mnogo je izobraženih Bolgarov, ki ne vedo, če so Makedonci v Bolgariji samostojen narod ali Bolgari. Prav hudo je med Slovani v Karpatih. Kateri jezik se poučuje v šoli kot materinščina, je odvisno od učitelja in ravnatelja — vsi se poučuje v vsakem razredu drugačen jezik.

Razen Rusije so vsi ostali slovanski narodi politično mladi in še pred svetovno vojno niso mogli razviti svojih sil. Politično mlad narod, ki se komaj začne zavedati svoje svobode in svojih sil, je podoben mlademu odrasločemu fantu, v katerem vse vre in kipi. Če tak fant ni imel dobre vzgoje, če je prepuščen samemu sebi, troši svoje sile brezsmiselno na raji v pretepu in merjenju moči. Ne pretepa se radi tega, ker je hudoben, temveč zato, ker ne zna na boljši način uveljaviti svojih sposobnosti in sil. Če ima fant dobrega voditelja, potem bo svoje očišči mlade sile plodno naložil. Politično mlad narod kaj rad preceňuje svoje sile in se bori. Razumljivo nam bo sedaj, zakaj vzdržuje ukrajinska narodna manjšina v Poljski tajno armado, za kaj skušajo Poljaki s silo širiti svojo narodnost. Da je imela Češkoslovaška razmeroma miren razvoj, gre zaslugi dolgi priprave za narodno svobodo in dalekovidnim narodnim voditeljem z Masarykom na čelu.

Le z znanjem slovanskim jezikov je mogoče resno delati za slovansko zblizanje. Jezik je tisti ključ, ki odpira vrata do vseh kulturnih zakladov katerega naroda. Časi, ko se črpa znanje o Slovanstvu iz raznih nemških brošur, morajo prenehati. Dijaštvo bi se moralo resno posvetiti učenju slovanskih jezikov. Treba se je poglobiti v književnost, ki najbolj razodeva narodno dušo. V naših knjižnicah se še vedno premalo izposojujejo slovanske knjige. Če bi imeli boljše duševne sile z raznimi slovanskimi narodi bi jim tudi lažje in ugodneje prodajali sadje in vino ter druge kmetijske in industrijske proizvode.

Velikega pomena za medsebojno zblizanje Slovanov so izleti v razne slovanske kraje. Treba je biti poučen o posameznih stvarih, ki žalijo samoljubje posameznih narodov. Beseda »Malorus« je za Ukrajince najhujša žaljivka. Izraz »misijonska pokrajina« je za pravoslavne Slovane prav tako strašna žaljivka. O misijon-

skih pokrajinah govorimo samo pri poganih in divjakih.

V slovanskem svetu ni bolj slovanske ideje od cirilicodijške, ki si je postavila za cilj cerkveno zedinjenje vseh Slovanov. Opozorja nas na Cirila in Metoda, ki sta se povzpela visoko nad tedanji pretirani bizantinski in german-

ski nacionalizem. Jugoslovani, zlasti pa Slovenci, so že dali Slovanstvu mnogo velikih mož. Zlasti Slovenci nimajo spora z nobenim slovanskim narodom in bi lahko igrali vlogo posrednika in voditelja. Dal Bog, da bi to nalogo dobro izvrševali v korist narodu, državi in vsemu Slovanstvu.

Ganljive spominske svečanosti

Izreden obisk na ljubljanskih pokopališčih -- Okoli 40.000 ljudi je počastilo spomin vseh mrtvih

Ljubljana, 1. novembra.

Vsa prejšnja leta je Ljubljanačanom na Vse svete nagajalo deževno vreme. Letos pa jim je zasijalo sonce, kakor bi hotelo vsaj nekoliko ublažiti temno občutje tega dne in težkih dni, v katerih živimo. Sonce je sijalo ves dan, toda otoplo se se razlivali njegov žarki kljub temu po mestnih hišah, po grobovih in pokopališčih in po brdih in planinah okoli Ljubljane. Vseh mrtvih dan je bil pač. In tudi priroda v svoji jesenski otožnosti je žalovala.

Okoli 40.000 ljudi na grobovih

Zgodaj zjutraj so že začeli voziti številni avtobusi k Sv. Križu. Na treh postajališčih so vstopali tisoči in tisoči Ljubljanačanov v avtobuse, katerih je bilo na vsakem postajališču 5 ali 6. Ljubljana se je spraznila. Črne vrste so se vile po vseh cestah k Sv. Križu. Več tisoč ljudi je šlo zaradi lepega vremena peš na grobove svojcev, prijateljev, znancev. Na pokopališču je mrgolelo obiskovalcev. Avtobusi so prihajali polni in odhajali zopet polni. Za vzoren red je skrbela naša policija. Nobena prometna nesreča se ni to pot pripetila. Izkazalo se je, kako potreben in pameten je bil ukrep policijske uprave, ki je odredila, da so vozila krožila iz mesta na pokopališče in se niso na mestu obračala. Pri taki gneči, kakršna je bila letos na Vse svete, bi sicer ne šlo vse tako v redu. Vseh obiskovalcev je bilo letos na grobovih pri Sv. Križu okoli 40.000. Račun je več kot manj. Še nobeno leto ni tolikšna množica počastila spomin svojih umrlih.

Molitev za vse, ki tam počivajo

Dopolodne so prižgali svečke, uredili še to in ono. Velčina grobov je bila lepo okrašena. Najbolj je pa človeka presunilo, če je šel mimo zapuščenega groba, na katerega je neznana dobra roka vrgla skromen šopek ali prižgala lučico. Srce se ti je trgalo, ko si šel mimo sklene ženice s krvavimi očmi od plakanja, ki je klečala z molkom na bednem grobu in molila... Videl nisi več onih sijajnih, razkošno okrašenih grobov, ob katerih se ti napesejo samo oči.

Popoldne so duhovniki s svetokrižkim župnikom Legatom opravili molitve pri znamenju sredi pokopališča. Za vse, ki tam počivajo, so molili. Nato so pevski zbori Hubadove pevske župe zapeli žalostinke. Več tisoč ljudi je v grobniški tišini molilo z duhovniki in poslušalo ganljivo petje. Zorko Prelovec je pevce vodil.

Avtobus ga je raztrgal

Strašna prometna nesreča na Dunajski cesti v Ljubljani

Ljubljana, 1. novembra.

Sinoči se je zgodila na Dunajski cesti v bližini stadiona huda avtomobilska nesreča. Ponesrečenec je inženjer na banski upravi Rus Markov Pavel.

Markov je hotel okrog pol 21. ure ustaviti dirjačji avtobus, da bi vstopil. Stopil je s temne hodnika na cesto, kar seveda šofer ni opazil. Avtobus je z vso silo zavozil v Markova in ga podrl na tla.

Nesrečnež je bil namah ves v krvi. Takoj so ga prepeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da

ima zlomljeni obe nogi in hude poškodbe po vsem životu. Poškodbe so smrtno nevarne.

Danes proti večeru smo dobili iz bolnišnice obvestilo, da skoro ni upanja, da bi ponesrečenec okreval. Markov se že bori s smrtjo in težko, če bo dočkal jutra.

Inž. Markov Pavel je samec, ter ima v Ljubljani brata in mater. Med tukajšnjo rusko kolonijo kakor tudi med številnimi znanji in prijatelji je zelo priljubljen. Danes v nedeljo je hudo ponesrečenega rojaka obiskala znana gledališka igralka Rusinja ga. Nablocka.

Razgovor s 116letnim starcem

Pravnuka bi še rad oženil in našega dobrega kralja bi še rad videl preden umre

Blizu Podrinske Mitrovice je vas Nočaj, v kateri živi več stoletnih starcev. Nestor teh stoletnikov pa je 116 let stari Peter Glišič. Njegov sosed Jadranski je pa star 105 let. Ta ima tudi ženo, ki ji je 100 let. Pred dnevi je dopisnik zagrebških »Novosti« obiskal čika Pero. Čika Pera je dopisnika sprejel z besedami: Pomozi Bog, sinko! Ali si prišel od daleč? In starci je nato pripovedoval: Pamtim zelo daleč nazaj. Spominjam se še kneza Mihajla. Odtlej imamo že petega poglavarja. E davno, davno je že od tega. Pred dvema letoma sem moral prihiti zaradi neke zemljiške listine. Tedaj so gospodje na sodnji ugotovili, da sem 114 let star. Ko mi je bilo 16 let, sem se oženil. Bil sem tudi v vojski. Za kneza Miloša sem se boril. Dostikrat sem se tudi odkupil. Nekaj dukatov sem odšel, pa so me pustili v miru. Tedaj je to slo. Davke so pa pobirali od hiše do hiše, a na polici so zaznamovali, kdo je odrajal in kdo ne. Tedaj niso pisali v knjigle. Ko smo šli nad Turke v Bosno, smo peli od Bogatiča do Drine. Za časa Mihajla sem videl, kako so obesili izdajalca vojvodo Stojadina. Nekoga smo pa bičali. Moral je med vrstama vojakov in vsak ga je udaril. Nato smo ga zašili v ovčjo kožo, v kateri je pes poginil.

Imel sem 7 otrok. Ostala sta mi pa samo dva. Hčer mi je umoril Švaba, ko je prodril v naše kraje. Zdaj sem sam v zetovi hiši. Pred tem sem pa živel v neki kolibi, spal sem pa v čolnu, dokler me ni vzel zet pod svojo streho.

Tako je govoril čika Pera. Posebno je pa zatrjeval, da ga varuje amulet, katerega nosi okoli vratu, vsega hudega. Nedavno ga je obvaroval strele, ki je udarila v sobo. Njegov amulet je navadna »frnikolas«. Čika ima dober tek in je dvakrat na dan. Slabo sliši in tudi vid mu že peša. Sedi v postelji in ne gre že več let iz hiše. Ko ga je vprašal dopisnik, ko-

liko let bi starci še hotel živeti, je Pera pokazal na svojega pravnuka: Dotlej, da bi tega-le oženil! Pa našega dobrega kralja bi še rad videl!

Določene cene za kruh na Krku in Pagu

Z novo uredbo o cenah kruha so bili precej prizadeti peki na Rabu in Pagu, ki morajo plačevati visoke vozne za blago, katerega pripeljejo po morju na otoka. Oblasti so zaradi tega določile, da smejo na Rabu in Pagu peki prodajati beli kruh po 450 Din, polbeli po 4, črni po 350 Din za kg.

Oproščeni davkov zaradi obilnega blagoslova

Iz Sarajeva poročajo, da je sarajevska davčna uprava izbrala iz svojih knjig 126 davčnih obvezancev, ki imajo vsj več ko 10 otrok. 90% teh očetov s tako obilnim blagoslovom je iz Sarajeva, 10% jih je pa iz sarajevskega sreza. Vsota odpisanih davkov znaša 657.000 Din.

Strašen zločin nad 14-letno deklico

Nedavno je izginila iz vasi Vajske pri Somboru 14letna Zofija Suščinović. Pred dnevi so jo pa našli umorjeno v bližnjem gozdu. Morilec jo je skrbno pokril z listjem in vejami. Pri obdukciji so ugotovili, da je morilec deklico najprej zadavil, potem pa posilil. Orožniki so uvedli obširno preiskavo in prijeli nekega mladeniča, kateri je pred sodniki v Somboru svoj zverinski zločin priznal. Zaradi nadaljnjih poizvedovanj policija še ni objavila imena tega ostudnega zločinca.

Žalna svečanost na Suhem bajerju

Molitev župnika Barleta

Ljubljana, 1. novembra.

Kakor vsako leto, se je tudi letos zbralo na Suhem bajerju, kjer počivajo žrtve avstrijske krvave justice, izredno mnogo ljudi, med njimi Sokoli, člani Streljaške družine, Ciril-Metodove družbe itd. Subi bajer, kjer počiva še 20 žrtv, je bil ves v zelenju in lučkah. Točno ob 10. dopoldne je pred g. župnik Janko Barle opravil mrtvaške molitve, ter je zlasti »Molitev za padle junake v sovražni deželi za lepo jugoslovansko idejo«, napravila zelo globok vtis in privabila marsikatero solzo v oči. Pevci pevskega društva Krakovo-Trnovo so zapeli večno lepo »Nač zvezdami« in »Oj Doberdob«. Gosпода Drago Kalin in Lojze Havliček, ki sta okrasila grobove, sta se zahvalila g. župniku Barletu in pevceem, nakar je bila skromna žalna svečanost končana.

Današnja žalna svečanost na Suhem bajerju je znova pokazala, da ljubljansko prebivalstvo ceni in spoštuje padle žrtve za jugoslovansko idejo. Večna slava žrtvam avstrijske justice!

Tržno poročilo za poljske pridelke na Spodnjem Ptuj-skem polju

Tržno poročilo za poljske pridelke na spodnjem Ptuj-skem polju 30. oktobra 1931:

Beli krompir: pri nazadovanju cene na 70 Din nobenih zaključkov. Zgodnji krompir: neizpremenjeno. Čebula je nazadovala v ceni na 25 Din. Kupijo se je manjši množine za takojšnjo odpremo. Česen, fižol in zelje v ceni neizpremenjeno.

Sport

Zmagi BSK in Hajduka v državnem prvenstvu

Ljubljana, 1. novembra.

V Ljubljani danes ni bilo nikakih sportnih prireditvev. Na igrišču Ilirije se je dopoldne vršila le trening tekma med I. moštvo in rezervno Ilirije. Igra je bila izredno zanimiva ter ji je prisostvovalo preko 300 gledalcev. Zmagalo je I. moštvo s 6:3 potem, ko je rezerva že vodila s 3:0.

V Beogradu in Splitu se je nadaljevalo državno prvenstvo, dočim je JNS odgodil tekmo Gradjski-Concordia na njuno prošnjo.

BSK : Sašk 4 : 0 (3 : 0)

Hajduk : Mačva 3 : 0 (2 : 0)

Stanje tabele po 1. novembu:

BSK	6	6	0	0	19:2	12
Hajduk	6	3	2	1	11:7	8
Gradjski	5	3	1	1	6:4	7
Concordia	5	2	0	3	12:10	4
Sašk	6	1	0	5	6:19	2
Mačva	6	0	1	5	5:17	1

Ostale tekme

Zagreb: Viktorija : Hašk 2 : 0.

Subotica: SMTC : Sand 0 : 0.

Dunaj: Wacker : Vienna 3 : 1, Rapid : Nicholson 2 : 0, Wac : FAC 1 : 0, Hakoah : Slovan 1 : 0.

Službene objave sodniškega zbora Jugoslovanskega Lahko Atletskega Saveza za Dravsko banovino

Na ustanovni glavni skupščini zbora sodnikov JLASA za Dravsko banovino, dne 16. oktobra 1931., ki se je vršil z odobrenjem JLASA, je bil za prvo poslovno dobo izvoljen sledeči upravni odbor:

predsednik: g. Slamič Lavoslav, tajnik: g. Sancin Savo, blagajnik: g. Luin Mirko, odbor: gg. Vidic Ciril in Stepišnik Mirko, revizor: g. Keber Herman. Službeni naslov zbora je: Sodniški zbor JLASA za Dravsko banovino, tajnik Sancin Savo, Ljubljana, Tavčarjeva ul. št. 1. Člani zbora so savezni sodniki: gg. Slamič Lavoslav, Dvorski trg 3/II. Sancin Danilo, Dunajska cesta 82, Luin Mirko, Strojne tovarne in Ljvarne, Dunajska c., Stepišnik Mirko, poštna hranilnica, Aleksandrova c., Windisch Jošip, Dunajska cesta 39, Vidic Ciril, Dunajska cesta 53, Keber Herman, kr. banska uprava, tehn. oddelek, Novi trg, Karmavner Ivo, kr. banska uprava, tehn. oddelek, Novi trg, Gregorič Rudi, kurilnica, Glavni kolodvor, Tratar Vlada, Škofja ul. 12 in Sancin Slavo, Tavčarjeva ul. 1., vsi v Ljubljani. V Celju: Križmanič Marjuč, okrožno sodišče, Poljšak Rudolf, zvezna tiskarna; Venuti Vladimir, Celjska pošaljnica.

Za svoje poverjenike imenuje zbor: v Celju: g. Poljšak Rudolfa, v Mariboru: Venuti Vladimirja. V opozorilo vsem klubom, članom JLASA na področju Dravske banovine, zlasti onim iz Celja, Ptuja in Maribora: zbor je konstituiran z odobrenjem JLASA in na temelju pravi JLAS, vsled česar morajo vsi klubi svoje prireditve, kakor tudi prošnje za delegiranje sodnikov oziroma določitve jurije nasloviti na službeni naslov zbora najkasneje osem dni pred prireditvijo. Istočasno klube opozarja, da morajo biti imenovane prijave pravilno podpisane po predsedniku in tajniku oziroma njih namestnikih, ker bo zbor vzel na znanje in obravnaval samo take dopise. Predsednik: Lavoslav Slamič, v. r., tajnik: Savo Sancin, v. r.

Gostovanje SK Rapida v Gradcu. V soboto je mariborski SK RAPID gostoval v Gradcu, kjer je odigral prijateljsko tekmo proti Grazer Sportklubu. Zmagali so domačini v razmerju 5:2 (3:1), vsekakor lep uspeh, ker so Gradčani prejšnjo nedeljo premagali jugoslovanskega državnega prvaka zagrebško Concordijo v razmerju 4:3.

Razširjajte Jugoslovana!

Otvoritev Goršetove razstave

Ljubljana, 1. novembra.

Danes dopoldne je mladi kipar France Gorše v Jakopičevem paviljonu otvoril razstavo svojih kiparskih del, risb in lesorezov. Vključno prazniku, ki odziva človeka bolj stran od življenjskih manifestacij, se je ob enajstih dopoldne zbralo lepo število občinstva, med drugimi načelnik prosvetnega oddelka Mazi, univ. profesor dr. Izidor Cankar, predsednik Narodne Galerije dr. Windischer ter nekaj umetnikov, literatov in pa tistega redkega kulturnega sveta, ki ga Ljubljana pač premore. Pozdravno besedo je izpregovoril starosta slovenskih umetnikov Jakopič in izjavil:

»Križe, ki dušijo ves svet in ki jih umetniki občutijo podobno, kakor občuti barometer vreme, niso mogle zamoriti slovenske umetnosti in je tudi ne bodo, dokler se zavedamo samega sebe, svojih pravic in svojih dolžnosti. — Komaj se je poslovala od nas Amerika, že se nam odpirajo duri v neki povsem drugačen svet. Tam zares znamenja neskončno močnejše sile, poleg njih odurni produkti človeške lakomnosti, izkoriščanja in suženjstva. — Tu pa človek sam v svoji duševnosti.

Dnevi mrtvih niso posebni prijatelji umet-

nosti, ki je povdarek življenjske volje in rado-
sti. Zato danes marsikateri ni tukaj, ki bi
bil sicer prišel. Tem lepše se moram zahva-
liti Vam, ki ste s svojim obiskom počastili
mladega, iskreno stremečega in ustvarjajočega
umetnika, ki zasluži posebno pozornost javno-
sti. Naj ga spremlja na njegovih potih Vaša
narodna zavest.

Svojemu mlademu tovarišu želim mnogo
sreče in uspeha.

Potem si je občinstvo med živahnimi tolma-
čenji in z navdušenjem ogledovalo razstavlje-
ne stvari, ki so kakor utelešenje izredne živ-
ljenjske in umetniške sile, kakor plodovi na-
darjenega duha, kakršni se le poredkem po-
javijo. V nešteti variacijah je Gorše s svojimi
plastikami in risbami podal vso sladkost in vso
grenkobo človeške eksistence, vso borbo, vso zma-
go in ves poraz, kar ga lahko človek pod soln-
cem doživi. Pridigar in Materinstvo, Mučenik in
Paglavci, Meščanka in Domov, Madona in
Groteska — pa saj ni mogoče naštetih do kon-
ca: to so stvari, ki so z veliko umetniško silo
iz življenja ustvarjene za življenje.

O razstavi, ki jo vsakomur nujno priporo-
čamo v obisk, bomo še poročali.

drugih predmetov, v skupni vrednosti okrog
700 Din. Sluga je odhitel po hišnika, med tem
pa je tat pobegnil in pustil vse ukradeno blago
na stopnicah.

m Iz seje mestnega občinskega sveta. Na seji
mestnega občinskega sveta v petek zvečer so
bila izdana sledeča gradbena dovoljenja: Dr.
Jankoviču Francu in Berti za gradbo enonad-
stropne stanovanjske hiše v Gregorčičeva 51;
Hasenöhrl-Havel za gradbo enonadstropne stan-
ovanjske hiše v Dr. Medvedovi 18; Janezu Vo-
grinu za gradbo enonadstropne stanovanjske hi-
še ob Radvanjski cesti; Bernetiču Mihaelu in
Karolini za gradbo enonadstropne stanovanjske
hiše v Koseskega ulici 22; Mariji Znidaričevi
za gradbo enonadstropne stanovanjske hiše v
Dr. Rosinovi 26. — Uporabna dovoljenja pa:
Dr. Otu Badlu za preureditev dela dvoriščnega
poslopja Glavni trg 11; Pihlarju Srečku za adap-
tacija pri hiši Rotovski trg 8; Plemelju Josipu
za prizidavo pralnice pri hiši Malstrova 23;
Macunu Antonu in Justinu za zgradbo dvonad-
stropne stanovanjske in trgovske hiše v Go-
sposki 10; Valjaku Gjurju za adaptacijo pri
hiši Cafova 7; Schelbach-Gmeiner Lavri za
preureditev dela drvarnice v garaži v Gregor-
čičevi 8; Josipu Schwabu za adaptacijo pri
hiši Gregorčičeva 14; Ervinu Zelenki za pre-
ureditev pri hiši Ul. 10. okt. 5; Albinu Novaku
za adaptacijo pri hiši Gregorčičeva 20; dr. Iva-
nu Matku za adaptacijo pri hiši Trubarjeva 5

Mikrofon v cesarski grobnici na Dunaju

Na vernih duš dan bodo v Av-
striji in v Nemčiji priredili
spominski dan v radio »iz ka-
pucinske grobnice na Dunaju,
kjer je pokopanih večina Habs-
buržanov.

in Novaku Feliks za preureditev prodajalne in
dvoriščnega trakta hiše Gosposka 10.

m Dnevni red 5. redne seje mestnega občin-
skega sveta. V petek 10. novembra bo ob 18.
uri 5. redna seja mestnega občinskega sveta s
tem dnevnim redom: Poročilo predsednika,
predlogi in vprašanja ter poročila odsekov. Na
tej seji se bodo med drugim obravnavala tudi
ta splošna važna vprašanja: V prvem odseku
prošnja državne trgovske akademije za podaljš-
vanje pogodbe glede šolskih prostorov. Jamstvo
za posojilo članom železničarskih družin. V di-
sciplinskem odseku se bo obravnavala disciplin-
ska preiskava v mestnem knjigovodstvu. V dru-
gem odseku bo prišel do razprave pravilnik za
podpiranje mestnih delavcev, njihovih vdov in
sirot. Tretji odsek bo obravnaval regulacijo pro-
meta v Vetrinski ulici, gradnjo pravoslavne
cerkve in tlakovanje mestnih ulic iz kaldrim-
skega fonda. V četrtem odseku se bo reševala
razdelitev davkov na posamezne hiše in do-
ločitev končnih anuitet v delavski koloniji. Isto-
tako tudi prošnja gasilcev za predujem 15.000
Din na bodočo subvencijo in zgradba dnevnega
zavetišča v petem okraju. Peti odsek bo reše-
val predlog gospodarskega društva za prepo-
ved krošnjarjev v Mariboru, prošnja Društva
hišnih posestnikov za koncesijo posredovalnice
za nakup in prodajo nepremičnin ter prošnja
za ustanovitev avtomatičnega bufeta v palači
banovinske hranilnice. V šestem odseku pa se
bo končno rešila določitev prodajnega časa za
slaninarje in branjeve, regulacija mesnih cen,
izpopolnitev pravilnika za stojnice ter prodajo
svinjine in masti po slaninarjih.

m Gradnja šole v magdalenskem okraju. V
petek zvečer je bila v mestni posetovalnici
seja odbora za gradnjo nove osnovne šole v
magdalenskem predmestju. Ob tej priliki sta
bila v odbor kooptirana dva nova člana in
sicer upraviteljica II. dekleške osnovne šole
Olga Juvicičeva in upravitelj III. deške
osnovne šole Anton Lukman. V debati je
bilo sklenjeno, da se iz širšega odbora sestavi
poseben odsek šolskih strokovnjakov in za-
stopnikov mestnega gradbenega urada, ki naj
prouče vprašanje, koliko drugih prostorov bi
se bilo potrebnih poleg 20 učilnic za razrede.
Banska uprava pa se bo naprosila za predhod-
no dovoljenje, da ne bo treba zgraditi posebne
stanovanjske hiše za učiteljsvo, kakor to
predpisuje novi zakon.

m »Ljudska univerza« v Mariboru. »Plemenska
pslha Jugoslovanov in drugih evropskih nara-
dov« se glasi važna tema, o kateri bo predaval
v ponedeljek dne 2. novembra ob 8.15 univerzi-
tetni profesor dr. VI. Dvornikovič, odlični uče-
njak in predavatelj iz Zagreba. V označbo
ugledne osebnosti g. profesorja bodi omenjeno,
da je on pokrenil akcijo za vseslovenski filozo-
fični kongres v Pragi. — V petek, dne 6. no-
vembra t. l. čita svoje prozovode znameniti ru-
ski pesnik Igor Vas. Severjanin.

Gledališče

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Drama

Začetek ob 20. uri zvečer

Ponedeljek, 2. novembra: Vest. Znižane cene. Izven.

Torek, 3. novembra: Zaprt.

Sreda, 4. novembra: Dve vesti. Premijera. Izven.

Opera

Začetek ob 20. uri zvečer.

Ponedeljek, 2. novembra: Zaprt.

Premijera Golarjeve izvirne igre »Dve neve-
stie« bo v sredo 4. novembra v dram. V glavnih
vlogah te najnovejše izvirne ljudske igre na-
stopijo: Cesar, Kralj, Levor, Gregorin, ga P.
Juvanov, ga. V. Juvanov, ga. Rakarjeva in
gđna Boltarjeva. Režiser je g. Fran Lipah.
Scena se bo uredila po osnutkih akad. slikarja
Maksima Gasparija, ki so razstavljeni v izlož-
benem oknu knjižarne Tiskovne zadruge. Pre-
mijera bo izven abonmaja.

Repertoar narodnega gledališča v Mariboru

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 2. novembra: Zaprt.

Torek, 3. novembra: »Mayerling«, Ab. C.

Sreda, 4. novembra: »Konec poti«, Ab. A.

Četrtek, 5. novembra: »Volpone«, Ab. B.

Radio

Ljubljana, ponedeljek, 2. novembra. 12.15 Plo-
šče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, bor-
za. 17.30 Salonski kvintet. 18.30 Prof. Fr. Pen-
gov: Iz anatomije in fiziologije človeškega te-
lesa (0. železcu: golt, požiralnik, tek). 19.00
Dr. I. Burian: Češčina. 19.30 Higijenska ura:
Dr. Val. Meršol: Metode zdravljenja akutnih
nalezljivih bolezni. 20.00 Samospevi g. Jožeta
Gostiča. 20.45 Salonski kvintet. 22.00 Čas in
poročila, napoved programa za naslednji dan.

Beograd, ponedeljek, 2. novembra. 11.05 Plo-
šče. 12.05 Opoldanski koncert. 15.30 Mladinska
ura. 16.00 Plošče. 17.00 Schubertove pesmi.
17.30 Mandoline. 18.00 Lahka glasba. 20.00 Ra-
dio orkester. 21.10 Komedija. 21.40 Dnevne in
sportne vesti. 22.00 Plošče. 22.45 Lahka glasba.

Zagreb, ponedeljek, 2. novembra. 12.20 Ku-
hinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 17.00 Zvočni
film. 19.45 Literarna ura. 20.15 Kulturne in
društvene vesti. 20.30 Koncertni večer. 21.45
Novice in vreme. 22.00 Sprehod po Evropi.

Praga, ponedeljek, 2. novembra. 11.00 Plo-
šče. 12.35 Moravska Ostrava. 14.10 Plošče. 15.00
Bratislava. 17.20 Brno. 17.55 Plošče. 19.20 Ple-
na glasba. 19.55 Prenos iz studija. 22.10 Brati-
slava.

Ljubljana, torek, 3. novembra. 11.30 Šolska
ura: Kaj bi rad povedal mladini (Fr. Sal.
Finžgar). 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00
Čas, plošče, borza. 17.30 Otroški kotiček (Ma-
nica Komarova). 18.00 Salonski kvintet. 19.00
Dr. Iv. Grafenauer: Nemščina. 19.30 Dr. Fr.
Veber: Etnika in sociologija evangelijev. 20.00
Govor g. ministra Kramarja. 20.30 Prenos iz
Zagreba. 22.30 Prenos iz Zagreba. 22.30 Čas
in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Beograd, torek, 3. novembra. 11.05 Radio or-
kester. 12.05 Plošče. 16.00 Plošče. 17.00 Narod-
ne melodije. 17.30 Radio orkester. 20.00 Pesmi
ob spremljevanju kitare. 20.30 Prenos iz Za-
greba. 22.30 Dnevne in sportne vesti.

Zagreb, torek, 3. novembra. 12.20 Kuhinja.
12.30 Plošče. 13.30 Novice. 17.00 Ciganska glas-
ba. 20.00 Kulturne in društvene vesti. 20.30
Prenos iz Karlovca: Koncert hrv. pevskega dru-
štva »Zora«. 22.00 Novice in vreme. 22.10 Lah-
ka glasba.

Praga, torek, 3. novembra. 11.00 Moravska
Ostrava. 12.15 Plošče. 12.15 Plošče. 12.35 Brno.
14.10 Plošče. 15.00 Bratislava. 17.55 Plošče.
18.30 Pesmi. 19.10 Mandoline in kitare. 19.35
Glasba. 20.00 Večerni koncert. 21.00 Radio or-
kester. 22.10 Lahka glasba.

najska »Neue Freie Presse« in posvetila cel
podlistek brošuri neznanega pisatelja, v katerem
ni nihče slutil, da je Slovenec — Ljubljčan.
N. F. Presse je odklanjala naziranja mladega
filozofa in jih poskušala smešiti, ampak polemizirala
je vendarle ni še celo v celotnem pod-
listku.

Naenkrat je moj prijatelj opustil študij in
šel iskati zdravja tja doli na jug, v Dalmacijo.
Nasell se je na majhnem otoku Lopudu in
zael povsem novo življenje. Zaljubljen se je v
preprosto dalmatinsko dekle, prosil očeta v
Ljubljani, da mu je izplačal zanj določeno do-
to, nato je poročil tisto dekle in postal —
poštar. Poštar na majhnem dalmatinskem
otoku.

Valovi življenja so me vrgli v praktično de-
lo. Dopisovanje s prijateljem v Dalmaciji je
postajalo vedno bolj redko, samo toliko ga je
še bilo, da niso bile pretrgane vezi med nama.
Po dveh letih — oba sva jih imela tedaj 27 —
sem prejel od njega karto z zgoraj navedenim
aforizmom Klabunda, ki ga je napisal, ko je
v švicarskih alpah iskal zdravja in premišlje-
val o smrti. Po par mesecih sem pa dobil iz
otoka Lopuda — parte. Poslala mi ga je mla-
da žena-vdova, katere nisem nikdar poznal.

Tam v Dalmaciji je zemlja skopa, zato so
grobovi ko iz kamena izklesani. Je pa eno
tisti grobovi tam so vse leto polni zelenja,
polni solca, in nikdar jih ne zakrije sneg.
Eden grobov na vrtu podobnem pokopališču
otoka Lopuda je pokrit z majhno mramornato
ploščo, v katero so vklesane zlate črke, ki po-
vedo, da počiva tam Demeter Drahtler, rojen v
Ljubljani, umrl ko je bil star 27 let. —
Je pa še mnogo grobov po naši zemlji, v
katerih počivajo »pozabljeni«, ki so mnogo ho-
teli, mnogo lepega sanjali, ko so pa začeli
delati, so umrli... Ivan Podlesnik.

Maribor

Nedeljska kronika

Ogromen obisk na pokopališčih

Včerajšnje popoldne so obiskali naša mestna
in okoliška pokopališča tisoči ljudi. Posebno na
pokopališču na Pobrežju je bil silovit naval, go-
tovo okrog 20.000 ljudi. Dohodne in dovodne
ulice in ceste so komaj zmagovala promet. Ze-
lo lepa in ganljiva je bila počastitev v vojni
padlih na mestnem pokopališču, kjer so peli
združeni moški pevski zbori, govoril pa je voja-
ški kurat g. Zavadvav. Tudi dobrodelna društva,
ki so pobirala pred pokopališči darove, so zbra-
la lepe vsote.

Arctacija

V soboto zvečer in včeraj je bilo po mari-
borskih gostilnah zelo živahno in tudi policijs-
ka kronika je pestra. Posebno aretacij je bilo
veliko, kar osem. Trije so romali v zapor za-
radi pijanosti in razglajanja, dva zaradi sploš-
nega suma, po eden pa zaradi sumljivega na-
kupa in prevare.

Tri tatvine

V soboto so bile izvršene v Mariboru tri tat-
vine. Tesarskemu pomočniku Olojzju Erperju
je nekdo na Vodnikovem trgu izmaknil 1800
Din vredno kolo. — Hlapcu Ludviku Kozjaku
je iz hleva v Frankoparški ulici 15 izginil 250
dinarjev vreden par čevljev, drugemu hlapcu
pa 150 Din vreden par. — Delavcu Stefanu Ko-
driču je pa z Glavnega trga odpeljal tat ročni
vozček z vrečo zeljnatih glav in pleteno tor-
bico v skupni vrednosti 250 Din.

Padec iz avtomobila

V soboto zvečer je na ovinku Gajveve ulice
in Koroške ceste med vožnjo padel iz polto-
vornega avtomobila 23-letni trgovski pomočnik
Ivan Flisar iz Bistrice in obležal nezavesten na
tleh. Reševalni oddelek ga je odpeljal v bolni-
nico, kjer so ugotovili, da se je Flisar precej
pobil na glavi, vendar pa poškodbe niso smrtno
nevarne.

Napad

Okrog 1 ure zjutraj je včeraj pred gostilno
Križnjč v Danjkovi ulici napadlo pet pijanih
delavcev svojega tovariša Josipa Snoja. Priza-
dejali so mu več težkih poškodb za kar se
bodo zagovarjali pred sodiščem.

Karambol na Ruški cesti.

Včeraj je trčil inkasant Ivan Sovine s kole-
som v neki enovprežni voz, ki ga je podrl na
tla. Kolo se je potrl in znaša nastala škoda
okrog 500 Din. Kolesar pa je po naključju ostal
nepoškodovan.

Pregnan vlomilec.

V soboto zvečer je sluga Magdalenske le-
karne na trgu kralja Petra zasačil nekega mo-
škega prav v trenutku, ko je hotel odnesti iz
kleti, v katero je vlomil, več orodja, jaje in

Pozabljeni

Tod ist nur ein Wort, damit man
sich vergiesst... Weh, Sterblicher,
dass du unsterblich bist. (Klabund.)

Bilo je v tistem času, ko se je nagibala
Askerčeva zvezda k zatonu in ji je Govekarjeva
naglo sledila. Vzhajati ste pa začeli Cankarjeva
in Zupančičeva in se polasčali Kettejvaa in
Murnova. — Gotovo ni bilo v nobeni prejšnji
in tudi ne poznejši mladi slovenski generaciji
toliko borbenosti, hrepenenja po lepoti in de-
lu kot je bilo tega vse polno v doraščajoči
mladini tistih let. Čutili smo, da ni nekaj prav
na slovenski zemlji, da mora priti nekaj bolj-
šega in lepšega. Kar pa je glavno: v nas je
bila zavest, prepričanje, da more priti tisto
boljše samo po mladini. Po mladini, ki se za-
veda, kaj hoče in je pripravljena. — V zgodo-
vini slovenskega kulturnega gibanja je zani-
mivo to dejstvo, da je šla pot vseh kulturnih
delavcev skozi literarne poljane. Literarni klubi
so bile prve postojanke na široki cesti po-
znejšega javnega udejstvovanja na kateremkoli
polju. — V tistem času je imela vsaka srednja
šola v Sloveniji po enega ali več takih lite-
rarnih klubov. Enkrat v tistih letih se je na-
pravil celo poizkus, združiti vse tiste klube v
enega samega pod imenom »Mlada Slovenija«.
— Klub, kateremu sem jaz pripadal, je bil
zasnovan in je nekaj časa tudi deloval na
precej široki podlagi. V njem ni bilo nobene
razlike med gimnazijcem, realcem ali učiteljski-
nikom. Šhajali smo se po enkrat na teden,
brali, kritikovali in debatirali o vseh mogočih
vprašanjih, ki so nas zanimala. Največ seveda
o leposlovju. Napačno bi bilo domnevati, da
smo se ogrevali samo za nemško literaturo, ki
nam je bila najbližja. Ruse, Francoze, Norve-
žane, Dancie in Italijane smo prav tako pazno
prebirali in se navduševali zanje. Darwin je

bil takrat modern, študirali smo ga in debatirali
o njem. Teozofijo in spiritizem smo uganjali in
Nietzscheja nismo mogli razumeti. Marx nam
ni bil tuj, Masaryka smo občudovali in poslu-
šali glasove čeških realistov. Vse je vrelo, ki-
pelo in iskalo potov in cest. Svoje občutke in
doživljaja lepih, mladih dni smo izlivali v pesmi
in črtice ter jih pošiljali vsem slovenskim
dnevnikom in mesečnikom. Fant, ki je bil hud
liberalec, je bil ves vesel, če mu je dr. Fr.
Lampe natisnil pesem ali črtico v svojem »Dom
in svetu«. Oni, ki se je norčeval iz sentimental-
nega nacionalizma tržaške »Edinosti«, je pol-
nil s svojimi črticami njene podlistke. Biti
natisnjen v »Slovenki«, je bilo vzrok ponosa.
Tudi Etbin Kristan je priobčil v svojem »Rde-
čem praporu« marsikaj, kar je napravilo pot
skozi naš klub. —

Nekega dne se je pojavil v našem klubu ele-
ganten gimnazijec. Samo dva mlada človeka sem
srečal v svojem življenju, o katerih morem trditi,
da sta bila za moj okus reprezentanta popolne
mladeniške lepote. Eden je bil Lord Alfred
Douglas, radi katerega lepote je nesrečni Oskar
Wilde dvakrat umrl, drugi je pa bil ta mladi
gimnazijec. Od obeh teh dveh imam shranjeni
sliki, ki ste slučajno iz časa, ko sta bila stara
22 let. Če sedaj kdaj pogledam ti dve sliki,
popolnoma razumem pesnika Stefana Georgea,
ki pripoveduje, da je doživel Boga ob pogledu
na lepega mladeniča. —

Ko je prišel ta lepi fant drugič v naš klub,
je prinesel seboj črtico, ki nam jo je prečital.
Imenovala se je »Nova strast«. Tako nas je
navdušila, da smo dolgo debatirali o nji in jo
smatrali za eno najboljših stvari, kar jih je
bilo dotedaj prečitanih v našem klubu. Tisti
čas so začeli izdajati mladi v Zagrebu svoj
literarni mesečnik »Nova Nada«. Povabili so
tudi Ljubljance k sodelovanju. V eni prvih
številčk je bila natisnjena črtica. »Nova strast«,

ki je vzbudila toliko pozornosti, da je prinesla
takoj prihodnja številka »Katoliškega Obzorni-
ka« dolgo notico proti »Novi Nadi« z ozirom
na črtico »Nova strast«. To je še posebej po-
vzdignilo med nami ugled tistega gimnazijca.
Pozneje nam je še tupatam v klubu prečital
katero svojih stvari, ki jih je pošiljal raznim
mesečnikom, ki so jih pa dosledno odklanjali,
ne z motivacijo nezrelosti, temveč zato, ker so
se jim zdele — prenevarne. —

Postala sva dobra, iskrena prijatelja. Večji
užitek ko prebirati njegove črtice, je bil, po-
slušati njega samega, ker je znal čudovito lepo
in zanimivo pripovedovati o najmodnejših po-
javah v svetski literaturi. Bil je srečen človek.
Njegov oče je zavzemal ugledno pozicijo v
ljubljskem meščanskem življenju, in sin je
bil vedno eleganten, vedno preskrbljen s po-
trebnim denarjem; na očetovem domu je imel
razkošno opremljeno sobo z balkonom v eno
najbolj prometnih ljubljanskih ulic. —

Ko je dokončal gimnazijo se je vpisal na
berlinski univerzi v filozofijo. Redno mi je
dopisoval in ob počitnicah sva vsak dan obče-
vala. Mnogo mi je pripovedoval o berlinskem
življenju, katerega dodobra spoznal je imel
prilike in tudi sredstev dovolj. Na en pogovor,
ki se je vršil v tistem času med nama, se prav
dobro spominjam. Govorila sva o človekovem
značaju. Moj prijatelj je zastopal stališče, da je
človekova duša dvodimenzionalna, in da je
kvaliteta vsakega značaja določena po dveh ko-
ordinantah: moči in seksualnosti. — Koliko let
pozneje sem našel izpeljavo isto misel v eni
izmed razprav Walter Rathenaua! —

Oba sva bila stara enaindvajset let, ko me
je nekega dne presenetil iz Berlina z brošuro,
ki jo je napisal v nemščini in izdal. Danes je
nimam več pri rokah, spominjam se pa, da je
obravnavala povsem moderno naziranje o vred-
nosti filozofije. Kmalu nato se je oglasila du-